

SVADBE I TULUMI U DOMU KULTURE IZ KARASEVA!

luni, 12 septembrie 2011

{xtypo_quote}1970. godine bila je podignuta u središnju Karaseva impozantna zgrada predviđena s 250 sjedećih mjesta, - Dom kulture.{/xtypo_quote}

U unutrašnjosti zgrade nalazi se i jedno muralno umjetničko djelo od 80 četvornih metara kakvo rijetko da postoji u našoj županiji i ne samo. Freska reprodukcija tradicionalni karasevski danac i svadbeni ručak karasevskih Hrvata, a djelo je slikao slikar Constantin Craciun.

Tijekom desetljeća, Dom kulture iz Karaseva je ugostio brojne kulturno-umjetničke događaje, spektakle, folklorne natjecaje, promovirao je mlade umjetnike nade iz Karaseva, a u interijeru Doma prikazani su igrani i dokumentarni filmovi. Nažalost, danas se u Domu kulture ne odvijaju više nikakve kulturne djelatnosti, neuju se više stihovi nekih narodnih melodija karasevskog specificiteta i ne može se više pratiti neki umjetnički program karasevskih učenika, karasevskih muzičkih formacija ili pak gostujućih formacija iz naših ili drugih rumunjskih županija. Zbog svega toga, zbog totalnog izumiranja kulturnog života u Karasevu, mjesni vijećnici i karasevski knez odlučili su promijeniti i kulturnu destinaciju Doma kulture te su ga odlukom naših izabranika transformirali u mjesto za održavanja svadbi, krštenja, tulumu i drugih provoda. Ni na trenutak nisu razmislili kako oživjeti i dinamizirati kulturni život, nego su naprosto dali Domu novu namjenu, pretvorili su ga u nekakvu vrstu neukusnog restorana. Iznivelirali su najprije dvoranu amfiteatersko-gala tipa, koju su u prošlom stoljeću tekom mukom napravili naši stari, zatim su je izbetonirali, stavili pločice i gresiju te su nas sve pustili da vjerujemo kako živimo u primitivnom vremenu. Sada je sigurno, u Domu kulture ne više biti predstava! Što je našemu knezu i ekipi karasevskih vijećnika kulturni život? emu bi to služilo?

O tome kada i u kojim je uvjetima podignut Dom kulture u Karasevu ispričao nam je gosp. Mikola Miloja, koji je u to doba obnašao funkciju po asnog vicikneza u Karasevu.

Gospodine Miloja, bi li da se vi sjetite kad i pod kojim uvjetima je napravljen Dom kulture u Karasevu?

Ja nisam imao funkciju plaćen od vicikneza, ja sam u to vrijeme imao po asnu funkciju vicikneza, sam bio kod financa angažiran. Dali su mi funkciju potpredsjednika za ekonomske probleme i onda su mi dali da se bavim s kaminom. Meni ne bilo drago da prođem kroz te "servisiranje", a to je bilo komunalno, kako prodi guska kroz reku. Sve što se radilo u selu se radilo kroz "municipalno" i "voluntar" i "municipalno" i "contributiv". Po zakonu, za godinu si trebao da učiniš 5 do 7 dana, to je bilo "municipalno" i "contributiv" prinudom, a "municipalno" i "posi" je bilo "municipalno" prinudom (contribucia în bani) i od tih novaca su u inje kule, puteve, elektrifikare, sve ove stvari.

Godine kad se napravil Dom Kulture ne mozem da ti kazem, ne sje am se. Kad sam ja došal, fundacija kamina je bila gotova, i onda smo po eli da zidamo sve ovo drugo. Se zidalo s kamenji, lu e su nosili svaki dvojka kola kamena, ko ijaši po više i se je zidal s malteram. To su Karaševci zidali. Svaki dan do u oko 30 loveka na ra u, najviše su dodile žene, i onda kad po u k no i doma mi im damo tabel i se narede drugi 30. Otprilike na dve nedelje je došal red svakomu da do e da radi na ovi objektivi. Tako su napravljeni i kamin, i škula dolnja, i obadva mosta. Stat ne dal niti ban, stat je inil drugi objekti-vi s novcimami. Mi nismo imali novci da možemo da izradimo sve jedan-put, i novci što su bili iz kontribucija, niti to nesi imal pravo da potrošiš sve. Svi novci su išli u banku, banka je financirala objekti državni, a nam je dala „plan de cheltuieii“ godišnji, mi dobijemo 100 miliona, oni nim dadu samo 50 da potrošimo, 50 idu tamo, se ruliraju, a su naši novci, posi nim da stat kad on ima mogu e za to, zato se toliko godine pridžilo, a ra a fizi na se radila sva od lu i. Mi smo kupili materijali, onda su dodili majstori iz sela, imali smo neki 50, i ti su se menjali, ovej dan su ova dva-tri, onda kad neki ne može sad, do e drugi put. Su se inili tabeli.

Kad je kamin bil gotov su se inile tzv. „întreceri socialiste pe comune“, a mi smo izlezli na prvom mestu. Za to prvo mesto mi smo dobili jednu premiju od županije, tej premiu ne nim se dal da ga potrošimo, nego županija je odlu ila da jedan frtalj od ti novac se dadu gosp. Radanu da kupi instrumenti muzikalni e nismo imali ništa, a ovi drugi za fresku. Nakon toga su došli 5-6 majstora, šef od ra e im je bil prof. Cr ciun, i su donesli 5-6 kamio-na konoplja. Prof. Cr ciun nim je rekal e za tu fresku treba da se upudi cel malter doli i da tenkuitamo 10 centi stenu. I onda smo pak vikali lu e iz sela i na celoj onoj strani smo oborili tenkujalu doli, smo o istili ti rostove od cigle, kako da može da radi, smo omili stenu. To je bila jedna ra a titanska, to se radilo leti kad su bile ra e poljske, ali lu e su ni razumeli. Celu stenu su uvili u tej var, onda tej profosor je sedel s nami, vikal stari lu e, sedeli su neki dva-tri meseca tu da upoznaju obi aji. Sad je bilo malko i utjecaj od županije, mlogi su rekli e ovo je slutno, ali treba da razumemo e freska ne za nas i za naši unuci, nego za generacije posle stotina godina, e ta nema smrt, da te generacije vide kako smo mi živeli, kako je bila nošnja, što se radilo. To je sve simboli no. Simbolizirana je reka Karaš, obi aji koji su bili, ovce da se vidi štem su se bavili naši stari, kosa i idu da kose, lu e da kopaju. ujem e neki pametnjak je rekal e to da se zapuši, kako to da u ine e tu je naš narod proljal znoj i krv, oni neznaju što je to. To je naš narod radil i napravil i to je jako dobro za naše selo.

Naši konsilijeri i knez su promijenili destinaciju Doma Kulture. Od mjesta gdje su se držali spekta-koli i drugi kulturni evenimenti, sad su napravili mjesto gdje da se drže svadbe, vjen anja, mažorati, napravili su jednu formu restorana. Što Vi mislite o promjeni destinacije Doma Kulture?

Zašto su pocepali tej kamin ja to neznam, to je šteta. Neki misli e to se tiki tako napravilo, do u novci iz budžeta, platiš. U to dobo smo

ili od doma do doma, lovik je moral da do e na ra u i da ne htel, ali to je bilo za nas, za naše selo, za našu decu. Ja neznam zašto su tamo pocepali, napravili su prvo dvoranu za sednice, obelili su sve naokol, a mi smo tako hravo radili tad, ne financirano, nego s lu imami. Sad oni tiko priko naše tenkujale su obelili. Zna i e mi smo radili dobri. Nitko ne kral cement u to dobo i su radili majstori naši. Is-tina dodili su svakijaki inžineri, davali su nim indikacije. Tad ne bilo ovako, u kaminu su držani spektakoli, su ru-latali filmove i spektakoli od naš; i for-macija. Gosp. Radan je to organiziral, su dodili i iz drugih strana, jedan put je došla radio-televizija iz Temišvara. Bilo je lepo, to je bila distrakcija za naše selo. Kamin je bil dosta do-bar, mi smo radili na toj sceni, to je napraveno od nas, u te fosne sam ja bil klini. Stolove novi smo u inili u Balt S rata u Caransebe_u i jedva smo ih donesli.

Je li preureenje Doma kulture bilo prijeko potrebno ili je komanda trebala da se izbori za novci za druge investicije, na primjer za kanalizaciju?

Trebalo je da su napravili put, e nemamo put za elug, ne možemo da idemo. Kaj am, trebalo je da su napravili druge i druge stvari. Nemamo kanalizaciju u selu, a ne ovake stvari da se ine. Meni je bilo jako drago da napravimo nešto u selu. Mi nismo Rumunji, makar e se reklo e imamo ista prava kao oni, ali to nikad ne bilo istina, mi sve smo bili po potragu. Prije je bilo jedinstvo, ne kao sad, ovej razdor, ova mržnja, ovo je dosta slutno i sramota. Se veli e vode konsilijeri selo jer mi smo ih votirali, mi prije smo morali da damo jedan raport prid narodam, to se dobilo, toliko se potrošilo, to imamo je nešto da izradimo, sad nitko ti to ne poveda. Valja da su ti konsilijeri Bog u selu? Narod nema nikaku re da kaže? Sad može da slomi; noge po ovi putevi, mi imamo zemlje kod koji ne možemo da stignemo e nemamo puteve. A mi Karaševci živimo od zemlje. Na sve strane se krade i se ini ono nešto ne treba, a lu e koji bi imali jednu re da kažu - ne slušaj; a nitko i ne pita nitko. Sam rekal sto put knezu i za ove "semne od circulatie", od kad mu povedam da ih metne e la da se u ini zlo. Ja sam napravil s Karaševci i ovej most i onej, ali sad ne može se to, sad je toliko skupo e to ne može; da napravi. Sam rekal knezu e ovej most može da podnose 10 tone i onej isto toliko, zašto onda prode s 50 tone, la da ga slome i mi lamo da okaljamo, ali kamo i kudi. Metni znak tamo da voza i vide e postoji "limi-tare de tonaj"; i onda tko ga slomi la da ga plati, zašto cel narod da stigne da pati, e nelaju ovi iz komande da metnu znak. To je legalno nešto, knez s policijom ima tu obavezu i tu mogu nost da metnu taj znak. Ja sam živel te godine kad nismo imali most, ovde su kopali lu e, jeni su i umrli. Smo dali svaki neki lej, smo kupili cement, ni pomogla županija i se to napravilo, ali treba da uvamo. Sam velel e bi trebala županija da napravi most kod Arsulove vodenice, gosp. predsjednik županije Frunz verde da nim napravi most da mogu da idu tonaži veliki priko njega. Ovi koji se gužvaju da rukovode ovo selo, da govore s gosp. Frunz verde da nim pomogne da u inimo jedan most.

Hvala lijepo na Vašem vre-menu .

Lina Tincul